

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА Й РЕДАКТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО В ПЕРІОД НАЦІОНАЛЬНОГО РЕНЕСАНСУ

Уперше подано різнобічний аналітико-бібліографічний огляд перекладацької та редакторської праці М.Т. Рильського в 1920–30-ті рр., наводяться дані про зроблені братами Рильськими художні переклади з декількох мов, опубліковані в той період окремими виданнями та в періодиці.

Ключові слова: *художній переклад, перекладацька та редакторська діяльність, національний ренесанс 1920–30-х рр.*

В статье впервые подается разносторонний аналитико-биографический обзор переводческой и редакторской деятельности М.Т. Рильского в 1920–30-е годы, приводятся данные о принадлежащих братьям Рильским художественных переводах с нескольких языков, опубликованных в тот период отдельными изданиями и в периодике.

Ключевые слова: *художественный перевод, переводческая и редакторская деятельность, национальный ренессанс 1920–30-х годов.*

The article pioneers a broad coverage of the field of translational and editorial work of Maxym Rylsky in the 1920–30s. The data about the Rylskys brothers' literary translations from several languages published at that time as individual book editions and in periodicals are being cited and outlined here.

Keywords: *literary translation, translational and editorial work, national Renaissance period of the 1920–30s.*

Історіографія художнього перекладу є важливою ланкою сучасного перекладознавства, проте в галузі історіографії українського художнього перекладу залишається ще багато недослідженого, особливо це стосується періоду національного ренесансу 1920–30-х рр., коли художній переклад став масовим захопленням українських письменників, які майже всі так чи інакше долучилися тоді до перекладацької справи. Видатний перекладач, літературний редактор та історіограф художнього перекладу М.Н. Москаленко мав на думці продовжити свої "Нариси з історії українського перекладу", охопивши все двадцяте століття, але не встиг втілити свого задуму. Видавничо-редакторської та перекладацької праці М.Т. Рильського в 1920–30-ті рр. неодноразово торкався у своїх аналітико-мемуарних публікаціях про неокласиків патріарх українського поетичного перекладу Г.П. Кочур, однак усебічного систематизованого огляду цього аспекту творчої діяльності М.Т. Рильського досі не було зроблено.

Тож проблема історіографії перекладів періоду національного ренесансу ще залишається відкритою. На її вирішення автор цієї розвідки і спрямовує свої зусилля, зокрема вперше подається всебічний, максимально вичерпний огляд перекладацької та редакторської праці М.Т. Рильського у 1920–30-ті рр., наводяться доступні автору дані про перекладацьку діяльність усіх трьох братів Рильських – Івана Тадейовича, Богдана Тадейовича та Максима Тадейовича; охоплюються їхні переклади, опубліковані в той період як окремими виданнями, так і в пері-

одиці. Також уперше широко висвітлюється і видавничо-редакторська діяльність М.Т. Рильського у відповідний період, яка є невіддільною від його перекладацької праці, оскільки в багатьох перекладних виданнях він одночасно виступав і як стилістичний редактор одних перекладів, і як автор інших.

До перекладів М.Т. Рильського з російської літератури. В "Антології російської поезії в українських перекладах" (за редакцією Бориса Якубського), обсягом 283 с., що вийшла в харківському "Державному Видавництві України" 1925 р., були вміщені переклади Максима Рильського – з Афанасія Фета ("В борні житейській згубивши надію") і Олександра Блока ("Грішити в п'янім божевіллі...", "Яка жага безумна – жить..."). Того ж року в Києві вийшла збірка поезій Валерія Брюсова, яка містила 13 віршів у перекладах Максима Рильського. Цю збірку спільно уклали Микола Зеров, Максим Рильський та Павло Филипович. Її задум виник ще 1923 р., коли 136 137 літературна громадськість відзначала п'ятдесятиріччя В. Брюсова: до цієї дати й готувався вихід збірки з передмовою Бориса Якубського, приятеля й однодумця неокласиків; однак поява книжки затрималась – і збірка вийшла вже після смерті Валерія Брюсова.

Максим Рильський – один з перших перекладачів Олександра Пушкіна в українській літературі радянського періоду. До дев'яносторіччя загибелі поета в Харківському видавництві "Книгоспілка" 1927 р. вийшов однотомник "Вибраних творів" Олександра Пушкіна (загальним обсягом 256 с.) у перекладах неокласиків за редакцією та з передмовою Павла Филиповича "Пушкін в українській літературі". Тут уперше друкувались переклади Максима Рильського: "Поволі рідшає хмарок рідкий туман...", "Кинджал", "Я пережив свої бажання...", "Прикмети", "Аріон", "Три джерела", "Кавказ", "Елегія", "Рум'яний критику...", "Бенкет у чуму". Друге видання, доповнене й перероблене, "Вибраних творів" Пушкіна за редакцією Павла Филиповича виходить у тому ж видавництві 1930 р. загальним обсягом 376 с. У ньому вперше опубліковані переклади Максима Рильського "Чи серед вулиць гомінливих...", "Сонет", "Я пам'ятник собі...", "Мідний вершник". Того ж таки 1930 р. "Мідний вершник (Петербурзька повість)" у перекладі Максима Рильського вийшов окремо в харківській "Книгоспілці" і був перевиданий 1936 р. Повторний переклад "Казки про попа і наймита його Балду" вийшов у "Держлітвидав УРСР" 1936 р. у виконанні Максима Рильського (попередній належав Миколі Вороному) і був перевиданий 1938 р.

Окреме видання "Казок" Пушкіна в перекладі Максима Рильського ("Казка про попа і наймита його Балду" та "Казка про золотого півника") і Бориса Петрушевського (псевдонім Миколи Зерова) здійснило видавництво "Дитвидав УРСР" 1934 р., перевидано "Казки" 1936 р. Того ж року окремо вийшла "Казка про золотого півника" в перекладі Максима Рильського ("Держлітвидав УРСР").

1937 р. вперше з'являється двотомник "Вибраних творів" Пушкіна ("Держлітвидав УРСР"). Том 1, обсягом 413 с., містив, зокрема, такі переклади Максима Рильського: "Поволі рідшає хмарок легкий туман...", "Я пережив свої бажання...", "Кинджал", "До Овідія", "Ознаки", "Аріон", "Три джерела", "Спомин"; "Чи серед вулиць гомінливих...", "Сонет ("Суворий Дант...)", "Елегія", "Румяний

критику..."; "Я пам'ятник собі..."; "Мідний вершник"; "Казка про попа і наймита його Балду"; "Казка про золотого півника". Том 2, обсягом 679 с., містив переклад Максима Рильського роману у віршах "Євгеній Онегін". Того ж 1937 р. цей роман у перекладі Рильського з'явився окремим виданням.

Оповідання Івана Тургенєва "Муму" публікувалося в перекладі Максима Рильського харківським видавництвом "ДВУ" (1928). Там само за редакцією Максима Рильського окремо друкувалось оповідання Тургенєва "Бежин луг" (1930), перекладач зазначений під криптонімом П. П-р.

Максим Рильський переклав оповідання Миколи Гоголя "Майська ніч" і "Ніч проти Різдва" (обидва були видані окремими книжками у Харкові 1929 р.), останнє також вийшло 1934 р. у видавництві "Література і Мистецтво" під назвою "Ніч перед Різдром" і без імені перекладача. "Повість про те, як посварився Іван Іванович з Іваном Никифоровичем" у перекладі Максима Рильського було видано 1930 р. у видавництві "Книгоспілка" (Харків-Київ) і перевидано там само 1934 р.

Того ж 1930 р. у "Книгоспілці" з'явилися "Вибрані твори" Антона Чехова у 2 томах (видання планувалося ще 1929 р. як тритомник, проте вийшли тільки два томи) за редакцією В. Іванушкіна та М. Рильського, який виступив тут у ролі стилістичного редактора. Надзвичайно сумлінні, вдалі стилістичні правки Рильського до цього видання Григорій Кочур назвав "дуже повчальним зразком блискучої редакторської роботи" [2, 101]. Сам Рильський прочитав доповідь про принципи своєї праці на засіданні, присвяченому 25-річчю смерті Антона Чехова. Ця доповідь була надрукована в другому томі вказаного видання під назвою "Чехов по-українському". Серед перекладачів до цього тому, загальним обсягом 236 с., який містив оповідання Чехова, був і рідний брат Максима Тадейовича – Іван Рильський. Того ж 1930 р. у Києві вийшли оповідання Олександра Купріна "З вулиці" в перекладі ще одного рідного брата Максима Тадейовича – Богдана Рильського.

1935 р. окремо в перекладі самого Максима Тадейовича вийшла збірка оповідань Максима Горького під назвою "Мальва".

Родина Рильських долучається до видання й інших творів російської літератури. Зокрема, символістська проза Леоніда Андрєєва "Червоний сміх" та інші оповідання" (переклала Л. Єгорова) виходить за редакцією Максима Рильського (Харків, 1929), а роман видатного представника романтичного реалізму Олександра Гріна "Скарби африканських гір" переклав Богдан Рильський (Харків-Київ, 1930), у перекладі якого 1930 р. "Книгоспілка" видає повість "Гадюка" Олексія Толстого (з підзаголовком "Оповідання про одну дівчину").

1939 р. київський "Держлітвидав УРСР" підготував "Вибрані поезії" Миколи Ушакова, обсягом 152 с., за редакцією Максима Рильського, який переклав для цього видання 10 поетичних творів М. Ушакова.

Максимові Рильському належать і переклади улюблених російських дитячих віршів: вірш Корнія Чуковського "Мийдодір", який раніше перекладали Сергій Пилипенко й Тетяна Кардиналовська (Харків, 1929), вийшов у перекладі Максима Рильського 1934 р. (Харків-Одеса: "Дитвидав УРСР"; переви-

дання 1935 р.), збірка дитячих віршів Самуїла Маршака "Містер Твістер" вийшла там само в перекладі Максима Рильського 1935 р.

Пам'ятка давньоруської літератури XII ст. – епічна поема "Слово про Ігорів похід", яка двічі видавалася у Львові 1936 р. – в перекладі Святослава Гординського ("Слово про Ігорів полк") і Миколи Матієва-Мельника ("Слово про Ігорів похід", – у Києві була видана в перекладі Максима Рильського 1939 р.

У 1920–30-ті рр. класики єврейської літератури були широко представлені перекладами з їдиш, як-от визначний єврейський поет, уродженець українського міста Коростишів (нині Житомирська область) і найкращий перекладач української класики мовою їдиш Давид Гофштейн ("Вибрані поезії", 1938). Це видання містило, зокрема, 5 перекладів Максима Рильського й було перевидане 1939 р.

В Україні мешкали в той період десятки талановитих їдишмовних літераторів. Серед них поет і радянський громадський діяч Іцик Фефер, чия збірка "Скарб" (Вибрані поезії в перекладах українських поетів), видана 1937 р., містила й переклади Максима Рильського, зокрема, популярний вірш "Дай руку, кохана!".

До перекладів М.Т. Рильського з польської літератури. У 1927 р. у київському видавництві "Слово" побачив світ український переклад видатного твору польського класика Адама Міцкевича "Пан Тадеуш, або Останній наїзд на Литві", виконаний Максимом Рильським. А в перекладі Івана Рильського "Книгоспілка" 1930 р. видала історичну повість "Костка Наперський" видатного польського письменника Владислава Оркана (справж. Францішек Смерчинський), який походив з галицьких селян, був у дружніх зв'язках з Іваном Франком, Василем Стефаником, Степаном Яцковим і популяризував українську літературу в Польщі. Поет, прозаїк, драматург, один з найпопулярніших поетів Польщі кінця XIX – початку XX ст. Казимір Пшерва-Тетмаер представлений в українських перекладах, які припадають на 1930 р. (Харків-Київ: "Книгоспілка"): Максим Рильський долучився до перекладання циклу новел Пшерви-Тетмаєра "На скелястім підгір'ї", зокрема, він переклав новелу "Як Ясек з Уступу, Ганнуся від Крулів і Марта Угерчиківна співали до себе одного сонячного ранку".

До перекладів М. Т. Рильського з грузинської літератури. У 1940 р. "Держлітвидав УРСР" видав "Поезії" визначного грузинського поета й громадського діяча Симона Чіковані, який перебував у дружніх стосунках із Миколою Бажаном і допомагав йому в роботі над перекладом "Витязя в тигровій шкурі". Серед перекладачів цієї збірки – Максим Рильський, якому належать переклади 4 поезій. За редакцією Миколи Бажана того ж року, там само вийшли "Вибрані твори" Акакія Церетелі – класика грузинської літератури, поета та громадського діяча, який увійшов в історію українсько-грузинських літературних взаємин своїм знайомством з українською літературною громадою, зокрема з Тарасом Шевченком. Названа збірка вибраних творів Церетелі містить 7 перекладів Максима Рильського.

До перекладів М.Т. Рильського з англomовної літератури. Протягом 1927–1930 рр. київське видавництво "Сяйво" випустило повну збірку творів Джека Лондона за редакцією Освальда Бургардта. У 1927 р. вийшли тт. 1–9, зокрема том 3 містив "Південноморські оповідання" Джека Лондона, які пе-

реклали Іван s Максим Рильські ("Дім Мапуї", "Китів зуб", "Маукі", Атю їх, атю!", "Поганин", "Страшні Соломонові острови", "Неминуча біла людина", "Маккоїв нащадок"). У 1928 р. вийшли тт.10–12, а в 1929 р. – тт.13–18, зокрема, том 18 містив збірку оповідань "Храм гордощів" у перекладі Івана Рильського та Мері Грей ("Храм гордощів", "Кулау-прокажений", "Прошай, Джеку!", "Алога Ое", "Чун А-Чун", "Шериф Кони"). Паралельно з томами повної збірки видавництво "Сяйво" друкувало окремі твори Джека Лондона. Так у 1927 р. окремо вийшли "Південноморські оповідання", перекладені Іваном та Максимом Рильськими, а в 1928 р. у перекладі Івана та Максима Рильських "Книгоспілка" окремо видала збірку оповідань Джека Лондона за назвою "Фуатинські чорти". У 1929 р. "ДВУ" теж окремо видало збірку оповідань "Храм гордощів" у перекладі Івана Рильського та Мері Грей.

Знаменитий пригодницький роман шотландського письменника другої половини ХІХ ст. Роберта Люїса Стівенсона "Острів скарбів" уперше був надрукований у київському "Слові" 1929 р. і перевиданий 1957 р. у перекладі Сергія Буди. Вірш у тексті роману "Незважливому читачеві" переклав Максим Рильський.

Тут доречно згадати й першу публікацію перекладу Максимом Рильським трагедії "Король Лір" Вільяма Шекспіра: 1939 р. щорічний київський збірник "Радянське літературознавство" розміщує на своїх шпальтах уривок з цієї трагедії.

До перекладів М.Т. Рильського з німецької літератури. Праця над перекладами новел видатного німецького поета Георга Гайма, виданих 1925 р. у київському "Слові", об'єднала в цьому виданні таких блискучих стилістів, як Максим Рильський, Освальд Бургардт і Віктор Петров.

Деякі вірші Йоганна-Вольфганга Гете в перекладі Максима Рильського було опубліковано в першому та другому випусках книжки "Бетховен. Збірка пісень", виданій у Києві 1927 р., а саме: у першому випуску – "Хлопчик із бабаком"; у другому випуску – "Міньйона" та "Пісня Клерхен (І)" (із "Егмонта"). Переклад віршованої казки Гете "Рейнеке Лис" за редакцією Максима Рильського з'явився 1937 р. у видавництві "Молодий більшовик" (Київ-Херсон), обсягом 171 с. У названій вище збірці пісень Бетховена публікувались переклади Максима Рильського й з інших німецьких поетів: у першому випуску – вірш Крістіана Геллерта "Про смерть", у другому випуску – вірш П. Гаугвіца "Покора". Уміщені переклади Рильського німецьких поетів у декількох однопісенних музичних виданнях, опублікованих у Харкові 1928 р.: у книжці "Моцарт В.А. Старенька" – вірш Фрідріха Гагедорна "Старенька", у книжці "Шуберт Ф. Форель" – вірш Крістіана Фрідріха Шубарта "Форель", у книжці "Шуберт Ф. Смерть і дівчина" – вірш Маттіаса Клавдіуса "Смерть і дівчина", у книжці "Шуберт Ф. Двійник" – вірш Гайнріха Гайне "Двійник".

Соціальні романи популярного сучасника тієї епохи, німецького письменника й поета першої половини ХХ ст. Бернгарда Келлермана, публікувались в різних українських видавництвах. Найвідоміший його роман "Тунель", написаний 1913 р., був виданий у харківській "Книгоспілці" 1927 р. у перекладі

Максима Рильського та перевиданий там само 1929 р. (цей роман також переклали В. Горовська і М. Туркало: Х.-К.: "ЛіМ" 1932 р.)

До перекладів М.Т. Рильського з французької літератури. У 1926 р. у Харкові "Книгоспілка" видала трагедію "Король бавиться" Віктора Гюго в перекладі Максима Рильського, яку було перевидано там само 1931 р. Тоді ж харківсько-київська філія "ЛіМу" видрукувала одним виданням трагедії "Король бавиться" та "Ернані" в перекладі Максима Рильського.

У виданому харківською "Книгоспілкою" багатотомнику "Творів" Пі де Мопассана (1927–1930) томи 2–5 виходять 1928 р. і, зокрема, том 4 ("Оповідання") містить і переклади Максима Рильського. Там само в 1928 р. поза межами багатотомника окремо було видано збірку "Дім Тельє" та інші оповідання" в перекладі Петра Чикаленка та Максима Рильського. Наступні тт. 6–8 творів Мопассана з'являються в "Книгоспілці" в 1929 р. Їхнє наповнення таке: Т. 6. "Оповідання", переклали Іван та Максим Рильські; Т. 7. "Оповідання", переклали Людмила Івченко, Іван та Максим Рильські; Т. 8. "Оповідання", переклали Максим Рильський, Іван Рильський, Борис Козловський, Михайло Дейнар.

Надзвичайно цінним виданням 1928 р. (Київ: "Сяйво") є переклад "Роману про Трістана та Ізольду" у виконанні Максима Рильського, здійснений з перекладу сучасною французькою мовою давньофранцузького тексту поеми про Трістана та Ізольду видатним філологом-медієвістом Жозефом Бедье, який підготував критичне видання цього твору 1900 р.

Наприкінці 1920-х – на початку 1930-х рр. "ДВУ" видало низку творів великої форми французьких авторів, зокрема науково-фантастичні романи Жоржа Тудуза, серед яких 1928 р. – роман "Людина, що збудила вулкани" в перекладі Максима та Івана Рильських, також у 1930 р. – роман "Кінець однієї епохи" (в перекладі Івана Рильського) Клода Ане, твори якого згодом послужили сценарієм для голлівудських фільмів 1957 і 1968 рр.

У перекладі Івана Рильського в Києві "Книгоспілка" опублікувала наприкінці 1920-х рр. роман Проспера Меріме "Хроніка з часів Карла IX (Варфоломійська ніч)".

За спогадами Г.П. Кочура, ще в 1921 р. група київських поетів почала працю над антологією французької поезії ХХ ст., але ця праця не була завершена. 1924 р. вийшла окремою книжкою тільки вступна стаття до цієї антології М.Я. Калиновича під назвою "Шляхи новітньої французької поезії". Пізніше, у 1928–30 рр. за редакцією С.В. Савченка та М.К. Зерова готувалася до видання антологія нової французької поезії – від "романтичного декадансу" (Теофіль Готьє, Ж. де Нерваль) до останніх днів, але вже підготовлена книга не вийшла друком. До антології мали увійти й переклади Максима Рильського. Тут, за висловом Г.П. Кочура, "М. Рильський змагався з Зеровим у відтворенні сонетів Ередіа, перекладав Верлена й Реньє" [1, 84].

У 1930 р. харківсько-київська філія "Книгоспілки" здійснила публікацію двотомника "Творів" Гюстава Флобера. Том другий цього видання містив роман "Саламбо" в новому перекладі Максима Рильського (попередній переклад В. Чорного вийшов друком 1924 р. у львівському видавництві "Чайка").

Того ж 1930 р. у "Книгоспілці" (Київ–Харків) з'являються "Твори" Анатолія Франса за редакцією Валер'яна Підмогильного. Протягом 1931–1933 рр. харківсько-київська філія "ЛіМ" продовжує видання "Творів" Анатолія Франса за редакцією Валер'яна Підмогильного. Так, у 1932 р. виходить друком роман Франса "Боги прагнуть" (том перший) у перекладі Івана Рильського.

1931 р. залишив свій вагомий слід в історії української перекладацької літератури появою солідної хрестоматії в перекладі Максима Рильського: "Французькі класики XVII ст. (Буало, Корнель, Мольєр, Расін)" (Харків-Київ), до якої увійшли такі твори: "Мистецтво поетичне" Буало, "Сід" Корнеля, "Мізантроп" Мольєра та "Федра" Расіна. До речі, 1936 р. у київсько-одеській філії "Молодого більшовика" вийшов окремо переклад Рильським п'єси "Мізантроп" французького драматурга Жана-Батіста Мольєра.

Долучився Максим Рильський і до освоєння художньої спадщини великого французького письменника Фредеріка де Стендаля, якому судилася долею посмертна слава. У 1934 р. в харківському видавництві "ЛіМ" за редакцією Максима Рильського виходить п'ять повістей Стендаля, включаючи й новий переклад повісті "Ченчі" (перший переклад цієї повісті у виконанні Сергія Пашенка видала 1923 р. львівська "Чайка").

У 1935 р. за редакцією Максима Рильського з'явився в перекладі з французької знаменитий роман лауреата Нобелівської премії Ромена Роллана "Кола Брюньон", опублікований харківським видавництвом "Художня література".

Максим Рильський також переклав славу поему видатного французького письменника, філософа-деїста Вольтера "Орлеанська діва", опубліковану 1937 р. "Держлітвидавом УРСР" (Київ–Харків).

Усесвітньо відомий роман "короля романістів" (за висловом Стендаля) Оноре де Бальзака "Утрачені ілюзії" був опублікований 1937 р. київсько-харківським "Держлітвидавом УРСР" у перекладі Євгенії Русинської, а от вірші у цьому романі переклав Максим Рильський.

До перекладів М.Т. Рильського з інших літератур. У 1932 р. за редакцією Максима Рильського вийшла збірка "Черкеські пісні, легенди, міфи" (Київ-Харків). Вартий згадки і переклад норвезької народної пісні "Я плив додому...", виконаний Максимом Рильським (опосередковано?) і опублікований у книжці: Лобачов Г. "Я плив додому" (Харків, 1928).

До перекладів М.Т. Рильського, опублікованих у періодиці. Переклади Максима Рильського і в музичних періодичних виданнях, зокрема в журналі "Музика" за 1925 р. надруковані в його перекладі вірш "Солдат" Ганса Хрїстіана Андерсена та вірш "Лірник" Вільгельма Мюллера.

Київський літературно-науковий місячник "Життя й революція" й другий пол. 1920-х рр. опублікував чимало перекладів, виконаних неокласиками. В одному з випусків часопису були надруковані три вірші Валерія Брюсова в перекладі Миколи Зерова, Павла Филиповича й Максима Рильського.

Найпродуктивнішим часописом на ниві художнього перекладу був харківський літературно-науковий і громадсько-політичний місячник "Червоний

шлях", де за період із 1923 по 1930 рр. вийшли друком десятки перекладених творів. Для часопису перекладали авторитетні тогочасні письменники, літературні й громадські діячі. Свої переклади тут публікував і Максим Рильський (а саме: поезію "Морський вітер" видатного французького поета-символіста Стефана Малларме, вірш "До приятелів-москалів" та уривки з "Пана Тадеуша" Адама Міцкевича, чию видатну поему, як зазначалося вище, було повністю опубліковано окремим виданням).

У харківському місячнику "Червоний шлях" у першій половині 1930-х рр. часто друкували поетичні переклади неокласиків. Зокрема тут натрапляємо на переклад Рильським вірша Миколи Ушакова "Київ".

А київський літературний місячник "Життя й революція" публікує в цей період поезії П.-Ж. Беранже в перекладах неокласиків (Павла Филиповича, Миколи Зерова, Максима Рильського), зокрема, вірші Беранже "Негри й маріонетки" та "Пан Бог" переклав Максим Рильський, який разом з Миколою Зеровим і Павлом Филиповичем готував до видання окрему збірку поезій П.-Ж. Беранже (на жаль, це видання так і не було здійснене).

Тижневик "Літературна газета" з 1932 по 1940 рр. опублікував чимало поетичних перекладів Максима Рильського – понад десяток творів різної мистецької вартості з російської, єврейської, польської й інших мов: вірші "Ленінград" і "Шахтарська партизанська" Олександра Прокоф'єва, "Привіт тобі, столице!", "Пам'яті Пушкіна" та "Живе твій голос" Матвія Талалаєвського, "Моєму краю" радянської поетеси, перекладачки, яка написала вірш "Павлу Тычине", Марії Комісарової, "Пісня чапаївця" Михайла Голодного, "Знайомі здавна..." та "Для всіх" Давида Гофштейна, "Ударом на удар" Олександра Безименського, "В альбом" зачинателя грузинської комсомольської поезії, радянського поета Алію Мірцхулави, "Пані Твардовська" Адама Міцкевича, уривок із п'єси "Дванадцята ніч" Вільяма Шекспіра.

Переклади Максима Рильського жваво публікувались і в іншій радянській періодиці, зокрема в харківському ілюстрованому місячнику для дітей молодшого віку "Тук-Тук" (орган Центрального бюро комуністичного дитячого руху та Наркомосвіти) з 1934 по 1937 рр. з'являються в перекладі М. Рильського уривки з віршованого роману "Євгеній Онегін" Олександра Пушкіна, вірші "Поет Фірдоусі" Гайнріха Гайне, "Кахетинська осінь" грузинського радянського поета Симона Чиковані, "Пісня українки" грузинського радянського поета і громадського діяча Паоло Яшвілі, який 1937 р. покінчив життя самогубством.

1935 р. чернігівська обласна газета "Більшовик" (орган Чернігівського обласного бюро КП(б)У) розміщує в перекладі Максима Рильського вірш "Коліскова" Михайла Светлова. Того ж року газета "Пролетарська правда" (орган Київського обласного комітету Компартії України та обласної Ради народних депутатів) друкує в перекладі М. Рильського вірш "Жниво, напруга години робочої..." Миколи Некрасова.

Найстаріший провідний часопис українських письменників, літературно-художній і громадсько-політичний місячник "Радянська література", із 1935 до 1939 рр. публікує такі переклади Максима Рильського: вірш "Весна по весні" та фрагменти з поеми "Над рікою Оресою" Янки Купали, вірш "На могилі Шевченка" Давида Гофштейна, поезії з циклу "Дорога" Якова Городського.

У другій половині 1930-х рр. переклади Максима Рильського публікуються у таких радянських літературно-громадських часописах, як "Молодняк" (орган молодих пролетарських письменників) і "Літературний журнал" (супільно-політичне і літературно-художнє видання). На сторінках "Молодняка" за 1935 р. знаходимо переклади М. Рильського віршів "Яблуко", "Трісочка" Давида Гофштейна, "Зайчик сонячний", "На нічнім посту" Матвія Талалаєвського. Із 1936 по 1940 рр. "Літературний журнал" друкує такі переклади Максима Рильського: вірші "Хмари" та "З-під таємничої холодної півмаски..." Михайла Лермонтова, "Фруктова весна передмість", "Вино", "Цвітуть гортензі в Батумі" Миколи Ушакова.

У 1937 р. щоденна газета "Комсомолец України" (орган ЦК і Київського обласного комітету ЛКСМУ) друкує вірш "Село" Олександра Пушкіна та "Баладу про дітей" Тетяни Волгіної в перекладі М. Рильського. У 1938 р. щомісячний методичний журнал "За комуністичне виховання дошкільника" (орган Наркомосвіти УРСР) публікує вірш під назвою "Пісня" Самуїла Маршака та вірш "Гвинтівочки візьмемо ми..." Володимира Маяковського в перекладі М. Рильського.

У 1939 р. журнал "Колгоспниця України" (орган ЦК КП(б)У) друкує переклад М. Рильським поезії "Рицар у полоні" Михайла Лермонтова. Знаходимо переклади М. Рильського і періодиці за 1940 р.: у журналі "Піонерія" (який був створений на базі журналів "Большевиченяга" (1924–31) і "Червоні квіти") – вірші "Рибка", "Аккерманські степи" та уривок із "Оди до молодості" Адама Міцкевича; у газеті "Молодий більшовик" – вірш "Чати" Міцкевича. Республіканська газета "Комуніст" (орган ЦК КП(б)У) за 1940 р. розміщує переклад М. Рильським вірша "До приятелів-росіян" Адама Міцкевича (друга, остаточна редакція).

Загалом, масштаби й напрями перекладацької діяльності М.Т. Рильського, і в цілому родини Рильських, активна редакторська праця молодого Максима Рильського у 1920–30-х рр. ще чекають на ґрунтовне дослідження.

1. Кочур Григорій. Етапи розвитку (Французька література в українських перекладах) / Кочур Григорій. Література та переклад: Дослідження. Рецензії. Літературні портрети. Інтерв'ю / Упоряд. А. Кочур М. Кочур; Передм. І. Дзюби, Р. Зорівчак. – К.: Смолоскип, 2008. – Т. 1. – С 74–84.
2. Кочур Григорій. На перекладацькі теми / Кочур Григорій. Література та переклад: Дослідження. Рецензії. Літературні портрети. Інтерв'ю. – Т. 1. – С. 91–102.